

Datum
2023-09-06
Adress
Lugna gatan 82
Diarienummer
FSKF-2023-12843

Yttrande

Till
Kommunstyrelsen

Remiss angående remiss från Utbildningsdepartementet - Informationsförsörjning på skolområdet Skolverkets ansvar (SOU 2023:21) STK-2023-957

Förskolenämnden har beslutat att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Förskolenämnden ställer sig positiv till att det tidigare problemet med informationsförsörjning löses genom de förslag som lämnas i delbetänkandet *Informationsförsörjning på skolområdet – Skolverkets ansvar* (SOU 2023:21). I yttrandet lämnas vissa synpunkter och kommentarer på innehållet i själva utredningen.

Förskolenämnden vill särskilt framhålla att det finns en risk att eventuella konsekvenser av lagförslagen underskattas. Insamling, bearbetning och analyser av uppgifterna från huvudmännen är komplexa processer som bygger på komplexa system och en ansvarsfördelning mellan Skolverket, Statistiska centralbyrån (SCB) och huvudmännen som gällt under lång tid. Det finns en risk att alla dessa delar inte har beaktats i utredningen. Konsekvenserna kan därmed bli större än beräknat.

Yttrande

Inledning

Förskolenämnden har fått möjlighet att yttra sig över delbetänkandet *Informationsförsörjning på skolområdet – Skolverkets ansvar* (SOU 2023:21) och vill lämna synpunkter enligt nedan med koppling till å ena sidan resursfördelning och de föreslagna bestämmelser som rör dataskydd respektive sekretesslagstiftningen, å andra sidan de delar som handlar om informationsförsörjning kopplat till det systematiska kvalitetsarbetet.

Förskolenämnden ser även en risk att eventuella konsekvenser av lagförslagen är underskattade. Insamling, bearbetning och analyser av uppgifterna från huvudmännen är komplexa processer som bygger på komplexa system och en ansvarsfördelning mellan Skolverket, Statistiska centralbyrån (SCB) och huvudmännen som gällt under lång tid. Det finns en risk att alla dessa delar inte har beaktats i utredningen. Konsekvenserna kan därmed bli större än beräknat.

Informationsförsörjning kopplat till resursfördelning

Förskolenämnden ser positivt på den förändring som delbetänkandet lämnar förslag på. Det är klokt att omdefiniera leveransen av skolinformation så att den inte träffas av den absoluta statistiksekretessen. Tillgången till information till grund för resursfördelning är avgörande för att de kompensatoriska finansiella åtgärderna hamnar rätt och att barnen i slutändan får den likvärdiga förskolan av hög kvalitet som de har rätt till. Förskolenämnden har således inga invändningar mot förslaget, så länge det inte sker på bekostnad av själva leveransen eller skyddet av barnens integritet.

Förskolenämnden vill lämna följande synpunkter på delbetänkandets förslag på förändringarna i skollagen och offentlighets- och sekretesslagen (OSL).

Dataskydd

Utredningen har utarbetat ett omfattande förslag på ny lagstiftning i syfte att reglera Skolverkets nya uppdrag ur dataskyddslagstiftningens perspektiv (s. 223 ff.).

Förskolenämnden ser positivt på såväl formen på, som systematiken i, det nya kapitlet i skollagen. Vidare välkomnar förskolenämnden delbetänkandets utredande kommentarer som rättskälla för framtida tolkning.

I författningsförslaget till nya personuppgiftsbestämmelser i skollagen, närmare bestämt i 26 a kap. 4 §, framgår att Skolverket är ”personuppgiftsansvariga för alla personuppgiftsbehandlingar” medan det i utredningen står att ”Skolverket är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som myndigheten utför i verksamheten med informationsförsörjning”. Förskolenämnden vill understryka att det kan finnas anledning att vara så tydlig som möjligt i lagtext för att på så vis eliminera eventuella framtida frågor om vad det är Skolverket enligt 26 a kap. 4 § skollagen mer specifikt är personuppgiftsansvarig för.

Sekretess

Förskolenämnden ser positivt på förändringarna i OSL (s. 279 ff.) och välkomnar tydligheten i denna del. Förskolenämnden håller med delbetänkandet vad gäller hur offentlighetsintresset ska viktas mot skyddsintresset för den här typen av information.

Förskolenämnden ser inte att det skulle bli några tillämpningsproblem i förhållande till att Skolverket kommer arbeta såväl med sådan statistisk verksamhet som omfattas av statistiksekretessen och verksamhet enligt den nya definitionen *informationsförsörjning*. Detta då delbetänkandet är tydligt i denna del och informationsförsörjning som begrepp är en grundsten i hela upplägget.

Förskolenämnden konstaterar att frågan om insyn i fristående huvudmäns verksamhet aktualiseras i fler fall än det som delbetänkandet behandlar och vill rikta uppmärksamheten till ett sådant exempel. Inom ramen för den kommunala tillsynsverksamheten som riktas mot fristående huvudmän samlas mängder av information rörande huvudmännen in och

bearbetas. Den stora majoriteten av dessa uppgifter utgörs av information som i regel lyder under samma omfattande offentlighetsintresse som delbetänkandet lyfter fram, med koppling till informationsförsörjning. Uppgifterna skyddas emellertid av 30 kap. 27 § OSL enligt vilken enskilda affärs- och driftsförhållanden omfattas av sekretess i den mån det kan antas att den enskilde lider men skulle uppgiften röjas till obehöriga. Kammarrättspraxis på området är anmärkningsvärt spretig och någon mer konkret ledning avseende tillämpning står heller inte att finna i övriga rättskällor. Inte ens när det gäller frågan om vad som är att betrakta som affärs- och driftsförhållanden inom förskoleverksamhet.

Kommentaren ligger vid sidan av kärnfrågan i denna utredning men överlappar den del av utredningsdirektivet (dir. 2021:89) som avser frågan om huruvida offentlighetsprincipen alternativt insynsprincipen ska införas även hos fristående huvudmän som tillhandahåller skola och förskola. Det finns med koppling till det anledning att även rikta uppmärksamheten till 30 kap. 27 § OSL. Sammanfattningsvis efterfrågar förskolenämnden tydlighet kring tillämpningen av sekretessbestämmelser som, avsiktligt eller oavsiktligt, träffar just fristående huvudmän inom förskola och välkomnar ett mer samlat grepp kring frågan om insyn och offentlighet kopplat till fristående huvudmän över lag, då offentlighetsintresset för uppgifterna är enormt.

Informationsförsörjning kopplat till systematiskt kvalitetsarbete

I delbetänkandet framgår att inrapporteringen kommer fortsätta fungera på samma sätt och att inga nya uppgifter föreslås samlas in (s. 32). Förskolenämnden ser dock gärna att följande synpunkter beaktas om Skolverket tar över ansvaret från SCB, då ansvarsförändringen också ger ett utmärkt tillfälle för ett utvecklingsarbete.

I delbetänkandet berörs även insamlingen av uppgifter om barn och personal i förskola per den 15 oktober i avsnitt 5.2.2. ”Årligen återkommande statistik – Barn och personal i förskolan” (s.116). Det bedöms att Skolverket kan ta över denna insamling med hjälp av SCB. Även i denna del lyfter förskolenämnden synpunkter nedan.

Insamlingsförfarandet skiljer sig mellan barn- och personaluppgifter

Insamlingsförfarandet skiljer sig mellan barn- och personaluppgifterna, vilket bör ses över. Barnuppgifterna tar inte hänsyn till beläggning eller vistelsetid, utan räknar antal huvuden inskrivna på förskolan 15 oktober. Personaluppgifterna utgår däremot från tjänstgöringsomfattning i barngrupp. Detta innebär att nyckeltal såsom personaltäthet kan bli missvisande, då de tar hänsyn till närvaro hos personal men inte till hur många av de inskrivna barnen som är på plats (beläggning) samt hur länge de är på plats (vistelsetid). För att statistiken ska spegla verksamheten bättre bör det utredas hur insamlingsförfarandet påverkar statistiken och utifrån detta bör eventuella justeringar i insamlingsförfarandet ske.

Definition av barngrupp är för vag

I rapporteringen av barnuppgifterna definieras barngruppen som ”den grupp som barnen ingår i större delen av dagen i förskola”. Förskolenämnden anser att definitionen är för vag

och därmed öppen för olika tolkningar. För att kvalitetssäkra uppgifter om barngruppernas storlek önskar förskolenämnden tydligare riktlinjer för bedömningen av ”större delen av dagen”.

Insamlingsdatumen påvisar inte säsongvariationer – bör även ske på våren

I nuläget samlas barn- och personaluppgifter in den 15 oktober. I år genomfördes även en mindre insamling 15 april. Tyvärr hade förskoleförvaltningen inte möjlighet att delta på grund av den korta framförhållningen. Förskolenämnden ställer sig dock mycket positiv till att samla in uppgifter om barn och personal även den 15 april. Det är viktigt att staten får uppgifter och kunskap om den årsvariation som gäller i förskolan. Om Skolverket tar över insamlingen från SCB, anser förskolenämnden att uppgifterna fortsättningsvis bör samlas in 15 oktober och 15 april.

Ytterligare behov av statistik

I samband med att Skolverket tar över informationsförsörjningen från SCB, anser förskolenämnden att det är ett utmärkt tillfälle att inventera och undersöka vilka uppgifter som olika skolformer har behov av, för att säkerställa att den insamlade informationen motsvarar de faktiska behoven. Delbetänkandet lyfter denna fråga och förskolenämnden delar uppfattningen att informationsbehovet inte är statistiskt (avsnitt 4.3 ”Skolverket ska ansvara för informationsförsörjningen inom sitt verksamhetsområde”, s. 101).

Förskolenämnden menar inte att en eventuell översyn kan göras endast en gång, utan ser att Skolverkets övertagande av informationsförsörjningen ger tillfälle att börja se över informationsbehoven.

I relation till huvudmannens systematiska kvalitetsarbete menar förskolenämnden till exempel att uppgifter om personalomsättning skulle vara gynnsamma. Personalomsättning är en viktig strukturell faktor som påverkar de pedagogiska relationerna och därigenom förskolornas möjligheter att erbjuda barnen den omsorg och undervisning de har rätt till. Att det finns kontinuitet inom personalgrupperna är en förutsättning för att de pedagogiska relationerna mellan barn och vuxna ska kunna etableras och upprätthållas.

Förskolenämnden ser även positivt på de områden som utredningen har identifierat där en utökad tillgång till information redan har diskuterats (avsnitt 5.17 ”Tänkbara behov av framtida uppgifter, s. 149). Särskilt relevant för förskoleförvaltningen är till exempel ytterligare personaluppgifter om framför allt ledarroller (avsnitt 5.17.3 ”Förskoleenhetsregister och register över personal”, s. 150), samt ytterligare information om genomförd kompetensutveckling (avsnitt 5.17.5 ”Ett nationellt meriteringsystem”, s. 152).

Ordförande

.....
 Mohammed Yassin (MP)

Nämndsekreterare

.....
Josefine Storm
.....